

Guía Docente				
Datos Identificativos				2019/20
Asignatura (*)	Enfermería Comunitaria I		Código	661G01014
Titulación	Grao en Enfermería			
Descriptor				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Segundo	Obrigatoria	6
Idioma	Galego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento				
Coordinación	Gómez Besteiro, María Inmaculada	Correo electrónico	maria.gomez.besteiro@udc.es	
Profesorado	Gómez Besteiro, María Inmaculada	Correo electrónico	maria.gomez.besteiro@udc.es	
Web				
Descrición xeral	O desenvolvemento da asignatura debe familiarizar os estudantes co método epidemiolóxico para utilizalo a cotío como instrumento de traballo na análise, planificación e realización das súas actividades de cuidados (promoción, prevención, diagnósticas, curativas e de investigación). Especialmente contextualizado no ámbito poblacional co estudo dos grandes problemas de saúde que afectan as nosas comunidades.			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A29	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do entorno, para atender as persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade.
A30	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos.
A31	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
A32	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poblacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
A33	Educación, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco, sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte.
B1	Aprender a aprender.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B10	Capacidade para adaptarse ás situacións novas.
B16	Coñecer e apreciar a diversidade e a multiculturalidade.
B20	Sensibilidade cara a temas medioambientais.
B24	Fomentar e aplicar os dereitos fundamentais e a igualdade entre homes e mulleres.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C10	CB2.- Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos a seu traballo ou vocación de unha forma profesional y posúan as competencias que solen demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
C11	CB3.- Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
C12	CB4.- Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Comprender o concepto de saúde e identificar e analizar os factores determinantes (biolóxicos, ambientais, estilos de vida e sistemas sanitarios).	A30 A33	B6 B10 B16 B20 B24	
Describir a evolución histórica da saúde pública e da enfermaría comunitaria	A29 A30	B1 B3 B16 B24	C4
Desenvolver habilidades para identificar, analizar e interpretar datos estatísticos referidos a estudos poboacionais.	A31 A32	B1 B3 B6	C8 C10 C11 C12
Describir as características e obxectivos dos distintos tipos de estudos epidemiolóxicos e as técnicas e instrumentos de recollida de datos.	A29 A30 A31 A32	B1 B3	C6 C8 C11
Describir a epidemioloxía das enfermidades transmisibles e non transmisibles na comunidade.	A29 A30 A31 A32	B1 B3 B6	C6 C8

Contidos	
Temas	Subtemas
A saúde e os seus factores determinantes.	Historia. Concepto e obxectivos. Aplicacións da epidemioloxía.
Fundamentación teórica e xeralidades de Saúde Pública e enfermaría comunitaria.	Cambios no concepto e interpretación da saúde pública.
Demografía e estatísticas de poboación	Fontes de información. Estrutura de poboación. Mortaldade. Esperanza de vida. Natalidade e fecundidade. Migración. Transición demográfica, epidemiolóxica e sanitaria. Futuro da poboación mundial
Epidemioloxía xeral.	Razones, proporciones, tasa, medidas de frecuencia, incidencia, prevalencia e tasa de incidencia. Indicadores de saúde e fontes de información. Estandarización de taxas: Método directo e indirecto. Exercicios. A causalidade en epidemioloxía: Criterios de causalidade. Modelos causais. Precisión e validez.

Epidemioloxía Aplicada	Estudos descritivos: transversais e ecolóxicos: Características, deseño, análise, exercicios. Estudos analíticos: cohortes. Casos e controles: Características, deseño, análise, exercicios. Estudos experimentais: Tipos de deseños experimentais. Aleatorización. Manexo de ferramentas informáticas para traballar en epidemioloxía: Programa EPIDAT: Características xerais do programa, módulo de demografía, cálculo de tamaño muestral, inferencia sobre parámetros. Programa SPSS: Características xerais do programa, definición de variables, recodificación, elaboración de base de datos, introducción de datos e análise. Programa Cuestionario versus Entrevista: Tipos. Deseño de preguntas. Escalas de medición - tipos. Fiabilidade e validez. Métodos de administración. Elaboración e deseño dun traballo de investigación: Definición do problema a estudo, plantexamento de hipótese, metodoloxía, resultados, conclusións e bibliografía.
Epidemioloxía Clínica	Infección-enfermidade. Fases da enfermidade infecciosa. Relación axente-hóspede. Cadea epidemiolóxica. Ambiente. Modos de presentación da enfermidade. Modelos específicos de transmisión. Enfermidades susceptibles de inmunoprevención. Enfermidades emerxentes Epidemioloxía das enfermidades crónicas non transmisibles: Definición, importancia actual, tendencia secular, mortalidade. Usos e obxectivos da epidemioloxía nestas enfermidades. Análise dos principais factores de risco. Programas de prevención e de control. Epidemioloxía xeral das enfermidades cardiovasculares: Conceptos. Frecuencia. Factores de risco modificables. Impacto dos distintos factores de risco. Agregación de factores. Epidemioloxía do cancro: Concepto. Descritiva. Estudo de factores de risco. Estudos de cribaxe (screening) Epidemioloxía das drogodependencias. Epidemioloxía da SIDA A epidemioloxía na planificación dos servizos de saúde: Determinación da natureza e magnitude do dano na poboación. Descrición da poboación: Grupos vulnerables-Distribución-Características socioeconómicas culturais-aspectos físicos-accesibilidade-accións de saúde-determinación de prioridades.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Proba obxectiva	A29 A30 A31 A32 A33 B3 B6 C6 C8 C10 C11	2	55	57

Sesión maxistral	A29 A30 A31 A32 A33 B1 B6 B10 B16 B20 B24 C4 C6 C8 C10 C11 C12	21	21	42
Prácticas a través de TIC	A32 B1 B3 C4 C6 C8	6	6	12
Traballos tutelados	A29 A30 A31 A32 A33 B1 B3 C6 C10 C11 C12	11	11	22
Lecturas	A29 A30 A31 A32 A33 B1 B3 B16 C4 C6 C8 C10 C11 C12	4	12	16
Atención personalizada		1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Proba obxectiva	Proba escrita tipo test e pregunta curta
Sesión maxistral	Actividade na que o profesor expón de maneira oral e con medios audiovisuais contidos teóricos do programa e a orientación bibliográfica dos mesmos.
Prácticas a través de TIC	Actividade na que os estudantes traballarán con programas que permiten realizar análise estatístico e epidemiolóxico.
Traballos tutelados	Actividade na que os estudantes de forma autónoma profundizan e relacionan coñecementos expostos polo profesor.
Lecturas	Actividade na que o estudante a través da lectura de artigos científicos analiza os tipos de estudos de investigación e a metodoloxía.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	A atención personalizada relacionada coa proba obxectiva ten como finalidade atender as consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia. Farase de forma individualizada, ben de maneira presencial ou a través do correo electrónico. A atención personalizada relacionada cos traballos tutelados ten como finalidade orientar os estudantes na realización dos traballos. O seguimento farase de forma individual ou en pequenos grupos, ben de maneira presencial ou a través do correo electrónico.
Prácticas a través de TIC	
Proba obxectiva	

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	A29 A30 A31 A32 A33 B1 B3 C6 C10 C11 C12	A avaliación dos traballos farase tendo en conta os seguintes apartados: Descrición e síntese da información dos contidos ou temas relativos ós traballos Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A puntuación mínima para superar a proba será de 5.	10
Prácticas a través de TIC	A32 B1 B3 C4 C6 C8	A avaliación farase tras realizar os exercicios plantexados en cada taller, sendo a asistencia e obrigatoria Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A puntuación mínima para superar a proba será de 5.	10

Proba obxectiva	A29 A30 A31 A32 A33 B3 B6 C6 C8 C10 C11	A proba constará de preguntas tipo test e pregunta curta, relacionadas con contidos teóricos, lecturas, e traballos tutelados. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A puntuación mínima para superar a proba será de 5.	80

Observacións avaliación

A aplicación das porcentaxes na avaliación final para a superación da materia quedará suxeita á seguinte condición: será necesario obter unha cualificación mínima de 5 na proba obxectiva

Avaliación da 2ª oportunidade:

A proba será de preguntas tipo test/pregunta curta, relacionadas cos contidos teóricos, lecturas e traballos tutelados. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A puntuación mínima para superar a proba será de 5 para aplicar a porcentaxe, Cualificación (80%) .Respetarase a puntuación obtida nos traballos tutelados (10%) e de TIC (10%).

Matricula parcial: A proba será de preguntas tipo test e pregunta curta, relacionadas cos contidos teóricos, lecturas e traballos tutelados. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10, a puntuación mínima para superar a proba será de 5. Cualificación (80%) e o (20%) de cualificación final obterase pola realización de dous traballos.

Avaliación de adianto de oportunidade:

A proba será de preguntas tipo test e pregunta curta, relacionadas cos contidos teóricos, lecturas e traballos tutelados. Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10. A puntuación mínima para superar a proba será de 5. Cualificación (100%).

Fontes de información

Bibliografía básica	BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA: ARGIMÓN PAYÁS JM, JIMÉNEZ VIÑAS J. Métodos de investigación clínica y epidemiológica. 3ª ed. Madrid: Elsevier; 2004. ASTHON J, SYMOUR H. La nueva Salud Pública. Barcelona: Masson; 1990. AHLBOM A, NORELL S. Fundamentos de Epidemiología. 5ª ed. Madrid: Siglo XXI; 2000. BENESON AS. Manual para el control de las enfermedades transmisibles. Publicación científica y técnica (Organización Panamericana de la Salud); 613; 2005. COLIMON KM: Fundamentos de Epidemiología. Madrid: Díaz de Santos; 1990. GORDIS LEON. Epidemiologia. 3ª ed. Madrid: Elsevier; 2005. HUTH EJ. Cómo escribir y publicar trabajos en Ciencias de la Salud. Barcelona: Masson-Salvat Medicina; 1992. ICART MT, ISAL P, GUARDIA J. Enfermería Comunitaria II:Epidemiología. Barcelona: Masson; 2003. JENICEK M, CLEROUX R: Epidemiología: principios, técnicas, aplicaciones. Barcelona: Salvat, 1990. MANDELL, GL, BENNETT JE, DOLIN R, Enfermedades Infecciosas: principios y práctica. 5ª ed. Madrid: Panamericana; 2002. MAZARRASA L[et al.]. Salud Pública y Enfermería Comunitaria. Tomos I, II y III (2ª edición). Madrid: McGraw-Hill Interamericana; 2003. PIÉDROLA GIL, G e COLS. Medicina Preventiva y Salud Pública. 12ª ed. Barcelona: Salvat; 2015. PRESSAT R: Introducción a la demografía. Barcelona: Ariel; 1989. REY CALERO, J. Epidemiología y salud de la comunidad. Madrid: Karpos; 1982. ROTHMAN. Epidemiología moderna. Madrid: Díaz de Santos; 1990. Recomendase a lectura e seguimento de revistas de enfermaría: Enfermería Clínica, Index, Metas de enfermería, Revista da Escola de Enfermagem da USP.
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Biología/661G01002

Sistemas da información e comunicación en ciencias da saúde/661G01004

Bases para a interpretación do coñecemento científico/661G01008

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías